

**SORTA KAO FAKTOR KVALITETE KARANFILA
U JESENSKOM, ZIMSKOM I PROLJETNOM PERIODU
CULTIVAR COMME LE FACTEUR DE LA QUALITÉ DES OEILLETES DANS
LES SAISONS DE L'AUTUMNE, DE L'HIVER ET DU PRINTEMPS**

Lovre Bućan

UVOD

Gledano s ekonomskog stajališta karanfil kao cvjetna kultura ima posebno mjesto u južnim dijelovima naše zemlje (Dalmacija, Hercegovina, Crnogorsko primorje, Makedonija) zbog njihovih izvanrednih klimatskih i pedoloških uvjeta za razvoj. Uz navedene povoljne uvjete u ovim regijama, sorta ima presudan značaj kod određivanja kvalitete karanfila, a da ne govorimo o značaju za ekonomičnost i uspješnost proizvodnje.

Od više segmenata koji utječu na kvalitetu karanfila (dužina, čvrstoća cvjetne stapke, krupnoća cvijeta, postojanost boje i pucanje čaške), a sve su ovo osobine pojedine sorte, svojim sam istraživanjem obuhvatio pucanje čaške kao najvažniji segment. Posebna karakteristika ovog segmenta je što se javlja u jesenskom, zimskom i proljetnom periodu kada tržište traži najkvalitetniji cvijet. Pojava i intenzitet pucanja čaške u navedenom periodu treba biti glavni parametar kod izbora sorata za zasnivanje proizvodnje.

U svijetu se dosta istraživao utjecaj sorte na kvalitetu karanfila (*Holley, W.D.; Baker 1977, Runger 1976, Vidalie, H. 1981 i Munz, E.; Schup, F; Zimmer 1973*), a kod nas su ispitivanja provedena samo u „Hepoku.“ (*Mihić, Z. 1970*).

MATERIJAL I METODA RADA

Pokus je bio postavljen u plasteniku Instituta za jadranske kulture i melioraciju krša u Splitu, na području „Duilovo.“. Istraživanja su obavljena u 1981. i 1982. godini. Kod izbora sorata za postavljanje pokusa izabrali smo od crvenih sorata „Scania“, od bijelih „White Sim.“ i ružičastih „Lena.“.

Zastupljenost ovih sorata u svakom proizvodnom nasadu je oko 80% od ukupne količine.

Sadnice karanfila naručene su kod tri inozemna proizvođača, a to su : „Barberet & Blanc.“ - Antibes, Francuska; „Selecta Italia sud.“ - Latina, Italija i „Hilverda & CO.“ - Alsmere, Nizozemska. Sve berbe evidentirane su po količini i kvaliteti. Kod sortiranja primijenjena je metoda po Moehring / Lambrechtu koja i danas važi na našem tržištu. Berbe cvjetova su sumirane i prikazane u dekadama, a ukupno ih je bilo 23, i to u jesen 8, u zimi 9 i u proljeće 6 dekada.

Pokus je postavljen po blok metodi sa slučajnim rasporedom u tri ponavljanja. Kod svake sorte uzeto je 300 biljaka, a sklop sadnje bio je 34 biljke na 1 m².

Svi dobiveni rezultati obrađeni su analizom varijance.

REZULTATI I DISKUSIJA

Analizom pucanja cvjetnih čaški na osnovi provedenih istraživanja konstatirali smo da je najsklonija ovoj pojavi sorta „Scania“, a najmanje sorta „Lena“. Iz prakse nam je bilo poznato da do pucanja cvjetnih čaški dolazi najviše u proljeće, a to se i u istraživanjima potvrdilo. Rezultati istraživanja dali su podatke o intenzitetu ove pojave u pojedinim vremenskim razdobljima (jesen, zima i proljeće) u odnosu na porijeklo sadnica, kao i ponašanje pojedinih sorata u različito vremensko doba.

Iz Tabele 1 vidljivo je da je najmanje pucanja cvjetnih čaški bilo u jesenskom periodu. Broj puknutih cvjetnih čaški iznosio je od 0,04 minimalno do 0,36 maksimalno po biljci. U ovom periodu najsklonija pucanju cvjetne čaške u prosjeku je bila sorta „Scania“ (0,18 cvjetova), a najmanje „Lena“ (0,07 cvjetova).

Iz Tabele 2 vidimo da je pucanje cvjetne čaške u zimskom periodu nešto naglašenije, mada je još uvijek dosta nisko. Sklonost pucanju u ovom periodu podjednako su pokazale sorta „Scania“ i „White Sim.“, dok je „Lena.“ i dalje bila vrlo otporna na ovu pojavu. Izuzetno visoki postotak pucanja cvjetnih čaški imala je sorta „White Sim.“, od proizvođača „Barberet & Blanc.“, s čak 1,41 puknutih po biljci.

Iz Tabele 3 je uočljiva visoka zastupljenost pucanja cvjetnih čaški kod svih sorata u proljetnom periodu. Najveći broj puknutih cvjetnih čaški bio je kod sorte „Scania.“ (2,16), a najmanji kod sorte „White Sim.“ (1,73).

Tab. 1. Pregled pucanja cvjetnih čaški u jesenskom periodu
Coupage des boutons fleuris a l'automne

Selekcioner <i>selectionneur</i>	Sorta <i>Cultivar</i>	% P.c.č. <i>% Coupage</i>	Sorta <i>Cultivar</i>	% P.c.č. <i>% Coupage</i>	Sorta <i>Cultivar</i>	% P.c.č. <i>% Coupage</i>
Barberet & Blanc	Scania	0,12	W.Sim	0,14	Lena	0,04
Selecta	Scania	0,07	W.Sim	0,12	Lena	0,09
Hilverda	Scania	0,36	W.Sim	0,06	Lena	0,08

Tab. 2. Pregled pucanja cvjetnih čaški u zimskom periodu
Coupage des boutons fleuris pendant l'hiver

Selekcioner <i>Selectionneur</i>	Sorta <i>Cultivar</i>	% P.c.č. <i>% Coupage</i>	Sorta <i>Cultivar</i>	% P.c.č. <i>% Coupage</i>	Sorta <i>Cultivar</i>	% P.c.č. <i>% Coupage</i>
Barberet & Blanc	Scania	0,48	W.Sim	1,41	Lena	0,11
Selecta	Scania	0,56	W.Sim	0,25	Lena	0,24
Hilverda	Scania	0,17	W.Sim	0,12	Lena	0,17

Tab. 3 Pregled pucanja cvjetnih čaški u proljetnom periodu
Coupage des boutons fleuris au printemps

Selektioner <i>Selectionneur</i>	Sorta <i>Cultivar</i>	% P.c.č. <i>% Coupage</i>	Sorta <i>Cultivar</i>	% P.c.č. <i>% Coupage</i>	Sorta <i>Cultivar</i>	% P.c.č. <i>% Coupage</i>
Barberet & Blanc	Scania	2,08	W.Sim	1,04	Lena	1,76
Selecta	Scania	2,43	W.Sim	1,83	Lena	2,20
Hilverda	Scania	1,97	W.Sim	1,42	Lena	1,46

ZAKLJUČCI

1. Pucanje cvjetne čaške je isključivo sortna osobina. Na njenu učestalost uz to u velikoj mjeri utječu edafski faktori kao i izbor tehnološkog postupka.
2. Najmanje pucanje cvjetne čaške bilo je u jesenskom periodu, nešto više u zimskom, a najviše u proljetnom periodu.
3. U proljetnom periodu, tj. u periodu najvećeg pucanja cvjetnih čaški, najveću sklonost ovoj pojavi pokazale su sorte selektionera „Selecte.“ iz Italije, a najmanju sorte selektionera „Hilverde.“ iz Nizozemske.
4. Pravilnim prilagođavanjem temperature uzgoja (stalno grijanje i provjetravanje) može se smanjiti obim pojave u najkritičnijem momentu.

SAŽETAK

Cilj istraživanja bio je pucanje cvjetne čaške kao sortne osobine pojedinih vrsta karanfila, kao faktora koji utječe na tržišnu kvalitetu cvijeta, ovisno o uzgoju u tri različita godišnja doba.

Ispitivane sorte su od crvenih „Scania.“, od bijelih „White Sim.“ i ružičastih „Lena.“ koje potječu iz različitih uzgojnih klimata Evrope.

U uvjetima plasteničkog uzgoja i mediteranske klime gdje je pokus i postavljen, ova sortna osobina na osnovi rezultata istraživanja je najizraženija kod sorte „Scania.“ i postoje značajne razlike između ispitivanih sorti neovisno o godišnjem dobu. Za razliku od sorte „Scania.“ sorta „Lena.“ je imala najmanje pucanja cvjetne čaške prosječno za sva tri razdoblja. Opća karakteristika prema sklonosti pucanja cvjetnih čaški kod svih sorata je najizraženija u proljetnom periodu, manje u zimskom, a samo simbolično u jesenskom periodu.

RESUMÉ

On a examiné le phenomene du coupage des boutons fleuris chez les cultivars suivants des oeillets: „Scania.“ rouge, „White Sim.“ blanc et „Lena.“ rose de l'origine des divers climats Européens.

L'investigation etait faite dans les conditions des serre en verre / plastique au climat

mediterranéen (Split - Yougoslavie). Les resultats obtenues nous a montre que ce phenomene etait le plus accentue chez le cultivar „Scania„ et le moins chez le cultivar „Lena„, sans egard a la saison de l'annee. Pourtant la particularite commune pour les cultivars examines etait que le coupage des boutons fleuris se manifeste plus accentue au printemps, moins pendant l'hiver et peu considerable pendant la saison de l'automne.

LITERATURA

1. **Holley, W.D.; Baker, R. (1977):** Carnation production, W.C. Brown Inc., Dubuque, Iowa,
2. **Mihic, Z. (1970):** Proizvodnja karanfila, Hepok, Mostar,
3. **Runger, W. (1976.):** Licht und Temperatur in Zierpflanzenbau, 8. auflage, Verlag P. Parey, Berlin,
4. **Vidalie, H. (1981):** Les productions florales, Edition J.B. Bailliere, Paris,
5. **Munz, E.; Schupp, F.; Zimmer, K. (1973):** Edelenelken, Ihre Entwicklung, Kultur und Züchtung, Verlag P. Parey, Berlin,

Adresa autora - Author's address:

Mr. Lovre Bućan
Institut za jadranske kulture i melioraciju krša - Split
Zavod za cvjećarstvo
58000 SPLIT
Put Duilova 11